

Zaplatíte milion a hned. I tím hrozí banky ve smlouvách

Máte hypotéku nebo jiný úvěr od banky, bez problémů splácíte, a přesto vás najednou banka vyzve: Okamžitě zaplaťte zbývajících milion, porušili jste smluvní podmínky!

Budete-li mít štěstí, místo výzvy ke splacení zbytku úvěru vám banka kvůli porušení smlouvy "jen" zvedne úrokovou sazbu o 25 procentních bodů. U hypotéky tak třeba místo úroku 5,2 procenta začnete najednou platit ročně 30,2 procenta.

Stačí přitom, abyste po svatbě včas písemně nenahlásili změnu příjmení. Nebo abyste okamžitě neoznámili, že vám zaměstnavatel - stejně jako všem kolegům ve firmě - dočasně snížil mzdu o pět procent kvůli krizi. Nebo když bance včas písemně nehlásíte, že se chystáte na týden lyžovat do Alp. Nebo že vaše manželka otěhotněla.

Podobně přísná může být banka i v případě, když jste se o pár dnů zpozdili se zaplacením čtyř stovek za telefon, internet nebo kabelovku. Dokonce stačí, když jste kamarádovi zapomněli včas vrátit stovku, co jste si od něj nedávno půjčili v restauraci.

U jedné banky dokonce nemusíte mít ani úvěr, stačí běžný účet. Přesto po vás může chtít neprodleně zaplatit i stovky korun, pokud špatně odhadla situaci na trhu a má kvůli tomu nečekaně vyšší výdaje.

Obchodní podmínky totiž mnohdy obsahují formulace, které teoreticky připouštějí i takovéto extrémní výklady. Rozhodnutí, zda je uplatní, přitom záleží pouze na bance. Ukázala to analýza online deníku Aktuálně.cz.

Oznamte všechny skutečnosti

"Jestliže vám někdo půjčí, tedy i banka, může si samozřejmě určit podmínky. To je v pořádku. Nikdo nečeká vyvážená práva a povinnosti. Ale pokud klient na takové podmínky přistoupí, měl by vědět, na čem je, mít určitou jistotu. Smluvní body by tedy měly být srozumitelné, přesně formulované, nepřipouštějící dvojí výklad nebo naprostou libovůli banky," říká právník Martin Dvořák, spolupracující s několika spotřebitelskými poradnami.

A právě tuto jistotu klienti některých bank nemají, ani když bez problémů splácejí.

Například GE Money Bank může vaše prohlásit závazky vůči bance za ihned splatné, pokud se ocitnete v prodlení se splněním jakéhokoliv závazku vůči třetí osobě. Stačí tedy porušení libovolné písemné nebo i ústní dohody třeba se sousedem nebo kamarádem, nemusí jít ani o peníze. Smluvní podmínky navíc nehovoří o tom, že by tím musela být ohrožena vaše schopnost dále splácet úvěr.

Českou spořitelnu pak musíte "neprodleně písemně informovat banku o všech skutečnostech, které by mohly mít za následek ohrožení splacení a návratnosti úvěru nebo zhoršení postavení banky jako věřitele". Znamená to být neustále ve střehu a teoreticky hlásit jakékoliv riskantní

záměry (třeba týdenní lyžování), které mohou vést k dlouhodobému zranění a dočasnému výpadku příjmů. Podobné riziko - při extrémním výkladu - hrozí také u Volksbank.

Komerční banka vám pro změnu může zvednout úrok o 25 procentních bodů, jestliže jste obviněni z nedbalostního zavinění dopravní nehody. Stačí dokonce, když jste trestně stíháni i kvůli takovým trestným činům jako je pomluva, odnímání rostlin nebo poškození lesa. Není přitom rozhodující, jestli budete za tento trestný čin skutečně odsouzeni (navíc za ně většinou hrozí maximálně podmíněný trest odnětí svobody).

Citibank pak klienty předem varuje: Můžete si připlatit, když se změní situace na trhu nebo když na nás politici budou přísnější - ptát se vás ale nebudeme, rovnou vám pošleme vyúčtování. Klient si také zřejmě připlatí, jestliže se cestou z pobočky banky do centrály ztratí důležitý dokument.

Jen teorie, uklidňují banky

Podle bank v praxi nehrozí, že by přísný výklad těchto ustanovení použily proti klientovi, který bez problémů splácí úvěr.

"Postupujeme vždy individuálně, přičemž vypovědět úvěrový vztah s klientem není v žádném případě primárním cílem banky. Jedná se o ochranu pro případy, kdy klient hrubým způsobem poruší své závazky a kdy situace spěje k tomu, že bude ve značném ohrožení i klientův závazek vůči bance," vysvětluje mluvčí Volksbank Lucie Hálová.

"Cílem uvedených ustanovení je dosáhnout maximální obezřetnosti ze strany banky. Uplatňujeme je velice zřídka, s výjimkou případů, kdy je klient v prodlení," ujišťuje také mluvčí GE Money Bank Markéta Dvořáčková.

I v Komerční bance je prý vždy posuzována schopnost klienta dostát závazkům vůči bance. "Případy porušení smlouvy posuzujeme vždy individuálně. Uplatnění úvěrového opatření je právem, nikoliv povinností banky. Splňuje-li tak určitá skutečnost objektivní znaky případu porušení, nemusí být ještě úvěrové opatření uplatněno, a to zejména s ohledem na posouzení konkrétních okolností," říká mluvčí Monika Klucová.

"Uvedená ustanovení v praxi ve většině případů nevyužíváme, muselo by jít o skutečně závažné porušení úvěrového vztahu," ujišťuje také mluvčí České spořitelny Kristýna Havligerová.

Běžný klient navíc bohužel nemá možnost, jak se riskantním ustanovením obchodních podmínek vyhnout. Přestože jsou "nedílnou součástí smlouvy", kvůli konkrétnímu klientovi je banka nezmění a v praxi ani nemůže.

Teoreticky více šancí má klient v individuální smlouvě. Také pro ni sice banka používá určitou "šablonu", ale přinejmenším bonitní zákazníci si mohou sjednat odlišnou úpravu. "U klientů s výrazně nadprůměrnými příjmy je možné, že přímo ve smlouvě o úvěru upřesníme nebo změníme některé z jinak obecně platných ustanovení obchodních podmínek," potvrdil Aktuálně.cz právník jedné z větších tuzemských bank, který si nepřál být jmenován.

Pouze Česká spořitelna však uvažuje, že obchodní podmínky změní. Kritizovaná ustanovení podle Havligerové pocházejí z roku 2002 a odpovídají tehdejším požadavkům, z nichž některé jsou dnes považovány za překonané.

Banky zároveň tvrdí, že o použití některého z nejpřísnějších ustanovení nemůže rozhodnout svévolně některý z řadových zaměstnanců banky.

Zdroj: Aktuálně.cz